

vagy legalább lehetővé és megokolttá teszi a protekciózást. Van a kormánynak elég lehetősége ahhoz, hogy rendkívüli érdemeket szépen hangzó címekkel jutalmazzon, nincs miért az erdészeti tisztikarnak úgy sem eléggé elismert társadalmi helyzetét ily kivételes intézkedésekkel újabb kétségeskedéseknek kitenni.

Akinek a törvény életbeléptetése idején már van bármily szép címe, az megtarthatja azt, ha legális úton jutott hozzá, a szerzett jog alapján, de a jövő időre is törvényes utat nyitani ily abuzusnak, az beleütközik a szakunk egyetemes érdekeibe. Ennek a pontnak teljesen el kell maradnia.

A közigazgatás rendezéséről szóló törvény módosítása

írta: Ajtay Sándor dr.

Alig telt el négy év a közigazgatás rendezéséről szóló 1929. évi XXX. t. cikk életbeléptetése óta, ennek módosítása és kiegészítéseként az 1933. évi XVI. t. cikkel máris egy olyan törvényalkotás került be törvénytárunkba, amely különösen a jogorvoslatok további korlátozásával a közigazgatási eljárás eddigi rendjébe mélyen belenyúló intézkedéseket foglal magában.

A törvényjavaslat előterjesztését a kormány azzal indokolta, hogy az ország nehéz és mindinkább súlyosbodó helyzete parancsolólag követeli meg a közigazgatás egyszerűsítését és olcsóbbá tételét s ennek eszközei közül mindenekelőtt a fellebbviteli rendszernél bevezethető egyszerűsítéseket kell felhasználni. Az új törvény életrehívásának oka tehát nem az volt, mintha a közigazgatás rendezéséről szóló törvény alaprendelkezései az elmúlt négy év tapasztalatai alapján már tarthatatlanoknak mutatkoztak volna, a kormány azonban önként értetődőleg felhasználta az alkalmat egyes olyan rendelkezések módosítására is, amelyek a gyakorlatban nem váltak be, vagy amelyek a célnak inkább megfelelő rendelkezésekkel voltak helyettesíthetők.

Minthogy a közigazgatás rendezéséről szóló törvényről lapunk olvasóközönsége annakidején részletesen tájékoztatva volt, indokoltnak mutatkozik, hogy néhány szóval az új törvényről is

megemlékezzünk, amely nemcsak azért tarthat számot érdeklődésre, mert a közigazgatás egyik alaptörvényét képezi s ehhezképest általános érdekű, de észrevétel nélkül az erdészeti közigazgatás szempontjából sem haladhatunk el mellette, vele különleges közigazgatási ágazatunknak nemcsak jelenlegi helyzetében, de a későbbi fejlődés szempontjából is számolnunk kell.

Bennünket elsősorban természetesen az erdészeti közigazgatással való kapcsolata érdekel, ennek tárgyalását megelőzőleg azonban általános vonásokban ismerkedjünk meg a fontosabb részeivel.

A törvény három fejezetből áll: jogorvoslatok, hatósági fokozatok és vegyes rendelkezések.

Az első fejezetet egészben a jogorvoslatokra vonatkozó szabályok töltik ki. Az itt bevezetett korlátozások a törvényjavaslat indokolása szerint azt a célt szolgálják, hogy a másodfokú határozat ellen mindennemű felebbezést kizárjon s ezáltal a közigazgatási ügyintézt a minisztériumból leszorítva, azok tulajdonképeni hivatásuknak élhessenek, nevezetesen irányítási, kormányzati tevékenységgel foglalkozhassanak és az ország közigazgatását hatékonyabban ellenőrizhessék.

A második és harmadik fejezetben foglalt rendelkezések az első fejezet elvi alapon nyugvó módosításaival szemben azokat a változtatásokat foglalják magukban, amelyeket a közigazgatás rendezéséről szóló törvény végrehajtásánál szerzett tapasztalatok tettek szükségessé, nevezetesen újból állapítják meg azokat a hatóságokat, amelyek első és másodfokon eljárni hivatottak, rendezik továbbá a törvényhatósági bizottság és a kisgyűlés hatáskörét, módosítják végül a gyakorlati közigazgatási vizsgára vonatkozó szabályokat. A közigazgatás rendezéséről szóló törvény ugyanis abban a kérdésben, hogy a másodfokú döntés az alispán, vagy a kisgyűlés hatáskörébe tartozik-e, a határvonalat akként vontta meg, hogy egyesek magánügyeiben, vagy közérdekű ügyekben kell-e határozni. Minthogy ez a határvonal elmosódott, az új törvény a taxáció alapjára helyezkedik, megállapítja, hogy az egyes elsőfokú hatóságoktól hová lehet fellebbezni és pontosan felsorolja az általános szabály alóli kivételeket is. A korábbi rendelkezések szerint ugyancsak elmosódott volt a határ a törvényható-

sági bizottság és a kisgyűlés hatásköre tekintetében is s a kérdést a törvény szintén a taxáció alapján rendezi. Végül a gyakorlati közigazgatási vizsga egységességét megszünteti és a vizsga anyagát a rokon igazgatási ágak csoportjai szerint választja szét annak figyelembe vételével, hogy az egyes közigazgatási ágak különleges viszonyai között a vizsga gyakorlati jellegét a közigazgatás egész területére kiterjedő anyag mellett nem lehetne a kívánt módon érvényre juttatni.

A törvény rendelkezéseit az erdészeti igazgatás szempontjából két csoportba oszthatom: azokra a rendelkezésekre, amelyek általános érvényűek s így meg kell vizsgálnunk, hogy érintik-e s ha igen, mennyiben az erdészeti igazgatást és azokra, amelyek éppen az erdészeti igazgatás körébe tartozó kérdéseket szabályoznak.

A jogorvoslatokra vonatkozó fejezetében a törvény általános elvként azt mondja ki, hogy közigazgatási ügyekben csak egyfokú fellebbezéseknek van helye és a másodfokú határozat (intézkedés) ellen magánfél nem fellebbezhet (1 és 3 §-ok).

Ezek a rendelkezések megszüntetik a felülvizsgálati kérelem intézményét, amely tudvalevőleg az érdekelt felek részére az elsőfokúval egybehangzó másodfokú határozattal szemben is biztosított további jogorvoslatot, ha a hatóság jogszabálysértéssel hozta meg határozatát.

A törvény tehát fontos és a közigazgatási eljárás rendjébe mélyen belenyúló rendelkezéseket tartalmaz, ezeknek azonban az erdészeti igazgatás szempontjából nincsen nagyobb jelentőségük. A hatósági fokozatokra vonatkozó későbbi rendelkezések (14. §.) ugyanis a törvényben felsorolt kivételektől eltekintve érintetlenül hagyták az eddigi jogszabályokat, a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának elsőfokú hatáskörében változás nem történt, határozatai ellen tehát ezután is felebbezni lehet a földművelésügyi miniszterhez. Módosult az eljárás azonban az államerdészeti szervek hatáskörébe utalt fahasználati ügyeknél abban az esetben, amidőn elsőfokon a m. kir. erdőhivatal hivatott határozni. Az új törvényes rendelkezések szerint tehát ilyen esetekben a m. kir. erdőigazgatóság másodfokú határozatát az érdekelt fél nem felebbezheti meg, nagyobb nehézséget azonban ez a vál-

tozás sem jelent egyrészt az ilyen ügyek csekély jelentősége miatt, de azért sem, mert a döntés itt kizárólag discretionális természetű s az engedélyező hatóságnak kellően indokolt újabb kérelem alapján módjában áll az ügyet újból tárgyalás alá venni.

A törvény az ismertetett általános rendelkezéssel szemben két kivételt állapít meg, egyfelől kizárja még az elsőfokú határozat elleni felebbezést is az olyan ügyeknél, amelyekre nézve más törvény így rendelkezik (2. §), másfelől a taxative felsorolt esetekben megadja a másodfokú határozat elleni felebbezés lehetőségét is (3. §).

Az erdészeti igazgatásban olyan eset, amelyet az előbbemlített kivételes rendelkezés érint, csak egy van, nevezetesen az erdőörök fegyelmi ügyeinek elbírálása, amely esetben az ezidőszerint érvényes jogszabályok szerint a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága első és egyben végsőfokon határoz, minthogy azonban az új törvény ilyen esetben is megengedi jogszabálysértés miatt a fellebbezést, a helyzet a multtal szemben etekintetben sem változott. Az utóbbemlített kivételes esetek nem az erdészeti közigazgatás köréből valók.

A magánfelek fellebbezési jogának megszorításával szemben a törvény továbbra is fellebbezési, illetve felterjesztési jogot biztosít a másodfokú határozattal szemben több hatósági személynek s ezek között a tiszti főügyésznek, valamint az egyes közigazgatási ágazatok főnökeinek vagy képviselőinek (12. §). A fellebbezéssel lehetősége ebben a vonatkozásban nemcsak a jogszabálysértés eseteire terjed ki, hanem általános érvényű s a törvénynek ezt a szakaszát a kormányhatóság is így értelmezi. A törvényjavaslat indokolása szerint ugyanis éppen a felülvizsgálati kérelem megszüntetése miatt kellett ezt a szakaszt a törvénybe felvenni és pedig nemcsak a törvényesség, hanem a közérdek, az államkincstár, sőt egyes esetekben a magánfelek érdekeinek megóvása céljából is.

Minthogy az erdészeti közigazgatásról szóló 1923. évi XVIII. t. cikk 6. §-ában foglalt rendelkezések a m. kir. erdőfelügyelőnek fellebbezési jogot biztosítanak, az erdészeti igazgatást érintő másodfokú határozatokkal szemben ezután is jogában áll fellebbezést előterjeszteni. Az erdészeti igazgatás szempontjából igen fontos rendelkezése ez az új törvénynek, ha figyelembe vesszük, hogy

számos olyan ügy kerül más közigazgatási ágazat körében tárgyalás alá, amely adott esetben erdőfenntartási érdekeket is érinthet és amelyben elsőfokon a főszolgabíró, másodfokon pedig az alispán határoz (útügyek, vízügyek, hegyközségi ügyek stb.).

A hatósági fellebbezésre jogosítottak közül a tisztí ügyészt csak azért említettem fel, mert a jogorvoslatok korlátozása következtében működésének jelentősége erősen megnövekedik, ezután nemcsak hivatott őre lesz a törvénynek a közigazgatásnál, hanem reá fog hárulni a feladat, hogy a további jogorvoslattól elzárt magánfelek jogos érdekeit is megvédje.

A jogorvoslatokra vonatkozó rendelkezések a múlttal szemben még néhány kisebb jelentőségű módosítást tartalmaznak, ezek közül még csak azt szükséges kiemelni, hogy a közigazgatási bíróság előtti panaszjogra nézve a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló törvény rendelkezéseit az új törvény hatálytalanította és az eredeti állapotot visszaállította nyilvánvalóan abból az okból, hogy a kérdést a közigazgatási bíráskodás reformja kapcsán kívánja a kormány véglegesen rendezni.

Megemlíthető végül, hogy a jogorvoslatokra nézve számos rendelkezés változatlanul vétetett át a másik törvényből, amelynek a jogorvoslatokra vonatkozó fejezete egész terjedelmében hatályon kívül helyeztetett.

Ugyanez a fejezet foglalta magában a hatósági fokozatokra vonatkozó rendelkezéseket, amelyek szintén teljes egészükben hatályukat veszítették, az ezek helyére lépett új rendelkezések közül azonban csak azokat említjük fel, amelyek az erdészeti igazgatás körébe tartoznak.

A közigazgatás rendezéséről szóló törvény azokat az erdőbirtokossági ügyeket, amelyekben a közigazgatási bizottság plenáris ülése határozott, a közigazgatási bizottság elsőfokú hatáskörének megszüntetése kapcsán alispáni hatáskörbe utalta át. Az új törvény ezeket az ügyeket az alispáni hatáskorból kivonta és a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának hatáskörébe vonta (15. §).

Ezzel sok nézeteltérésekre és zavarokra okot szolgáltató rendelkezés szűnt meg. Az 1898. évi XIX. t. cikk az erdőbirtokossági ügyek egyrészét inkább célszerűségből a közigazgatási bizottság plenáris ülésének tartotta fenn a gazdasági albizottság helyett,

ami nehézséget annál kevésbé okozhatott, mert ezekben az ügyekben az albizottság is voltaképpen a plenum helyett, annak képviselőjében határozott. Amidőn azonban a közigazgatási bizottság elsőfokú hatásköre általános rendelkezéssel megszüntetett és azt az alispán vette át, viszont a gazdasági albizottság hatásköre érintetlenül hagyatott, a szerves egészét képező ügycsoport úgy szakadt ketté, hogy egymástól független két hatóság hatáskörébe került. Hosszas volna részletezni azokat a nehézségeket, amelyek emiatt a gyakorlatban felmerültek. Az új törvény úgy elvi, mint gyakorlati szempontokból teljesen megnyugtató megoldást tartalmaz, amidőn annak figyelembevételével, hogy az erdőbirtokosságok felügyelete az erdőrendészeti igazgatással szoros összefüggésben van, az elszakadt ügykört a gazdasági albizottság hatáskörébe mondhatni visszautalta.

Az új törvénnyel ugyancsak a gazdasági albizottság hatáskörébe kerültek az 1894. évi XII. t. cikk 13. §-ában említett legeltetési és fásítási ügyek (16. §). A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló ez a törvény ugyanis az erdőtörvény hatálya alá nem tartozó vízmosásos és vízmosás veszélyének kitett területek befásítása iránti intézkedéseket az általános közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalta, a határ vonal azonban itt is nehezen volt megvonható és tekintettel arra, hogy az ilyen ügyeket erdőrendészeti szempontból a gazdasági albizottságnak is tárgyalás alá kellett venni, indokoltnak mutatkozott, hogy a legeltetés tilalmazása és a terület beerdősítése iránt is az albizottság intézkedjék.

További új rendelkezése a törvénynek, hogy a közigazgatási hatóságnak azt a határozatát, amellyel nem hatósági jellegű testületnek, vagy szervezetnek határozatát bírálja felül, elsőfokú határozatnak kell tekinteni (24. §). Önként értetődő rendelkezés ez, mégis igen sokszor fordult elő, hogy az erdőbirtokossági gyűlés határozatai ellen előterjesztett panaszoknál vita merült fel arra nézve, hogy a döntés első-, vagy másodfokú határozatot képez-e. Ez a szakasz azonban az erdőbirtokossági ügyekre vonatkozó hatáskör rendezésével jelentőségét ebben a vonatkozásban elvesztette.

Megemlíthető végül, hogy a törvénynek úgy a jogorvoslatokra, mint a hatósági fokozatokra vonatkozó rendelkezései a rendőri büntetőeljárást érintetlenül hagyják (27. §), e tekintetben

tehát továbbra is a közigazgatás rendezéséről szóló törvényben foglalt és a gyakorlatban kiválóan bizonyult rendelkezések érvényesek.

Vegyes rendelkezései között a törvény újból szabályozza az erdészeti igazgatás törvényhatósági képviselőjét. Az új rendelkezések szerint ugyanis azokban a törvényhatóságokban, amelyekben a m. kir. erdőigazgatóság székhelye a törvényhatóság területén, vagy székhelyén van, a m. kir. erdőigazgató, a többi törvényhatóságokban pedig az az erdőfelügyelő, akinek működési területe a törvényhatóság székhelyére is kiterjed, tagja a törvényhatósági bizottságnak (31. §).

Ez a rendelkezés az erdőfelügyelőt szorosabb kapcsolatba hozza a törvényhatósági éllel, amidőn az olyan törvényhatóságok kivételével, ahol az erdőigazgatónak hosszas utazás nélkül alkalma van az erdészeti igazgatást képviselni, ezt a képviselőt az erdőfelügyelőre ruházza át. Az erdőfelügyelő ugyanis mint az erdőigazgatóság külső vezető tisztviselője a törvényhatósági bizottságban mindig részt vehet és ott a felmerítő szakkérdésekben tájékoztatással szolgálhat, míg az erdőigazgatónak a közel egy időben tartott gyűléseken nincsen is módjában mindenütt megjelenni.

Az erdészeti igazgatás képviselőjét a törvény annyiban is kiterjeszti, hogy az erdőigazgató, illetve az erdőfelügyelő ezen túl nemcsak a vármegyei, hanem — Budapest székesfőváros kivételével — a városi törvényhatóságokban is helyet foglal, ami az eddigi helyzettel szemben mindenestre örvendetes előrehaladást jelent.

Még csak a közigazgatási gyakorlati szakvizsgával kapcsolatban említjük fel, hogy az illetékes miniszter előterjesztésére a miniszterelnök megengedheti a szakvizsga letételét annak, aki a három évi gyakorlati időt a jogi képezítés (államtudományi tudor-ság) megszerzése után egyéb főiskolai képezítéshez kötött közszolgálatban töltötte el és ott kiváló képességről tett tanuságot (39. §).

Erre a rendelkezésre azoknak a kartársaimnak hívom fel figyelmét, akik erdőmérnöki oklevelük megszerzése után a jogi képezítést is megszerezték. Az eddigi rendelkezések ebből a vizsgából kizárták őket s ha a vizsgára bocsátást az új törvény enge-

délyhez is köti, az érdekelt kormányhatóságok az engedély megadása előtt annál kevésbé fognak elzárkózni, mert az államigazgatásnak csak előnyére válik, ha a szakképesítésű tisztviselők a jogásztisztviselőkre előírt képzést is megszerzik.

Az előadottakból megállapíthatóan ebben a 40 szakaszos, tehát aránylag csekély terjedelmű törvényben is számos olyan rendelkezés található, amelyek az erdészeti igazgatással szoros kapcsolatban állanak, a törvényt azonban egyéb rendelkezéseinél fogva is érdemes áttanulmányozni, akár a magánosnak, aki passzív, akár a tisztviselőnek, aki aktív alanya a közigazgatásnak. Ez a törvény csak egyik részleteredményét jelenti a közigazgatás egyszerűsítésére irányuló kormányzati elhatározásnak, következő lépésnek a törvényjavaslat indokolása szerint a közigazgatási bíráskodás reformja van tervbe véve.

Magánjogi reformot az erdőbirtok határának védelmére

írta: Kállay Árpád.

Az ingatlan tulajdonjoga — mint ismeretes — megszerezhető többek közt elbirtoklással. Az elbirtokláshoz 32 évi békés és kizárólagos birtoklás szükséges. A jogtalanul birtokba vett ingatlan egy éven belül sommás úton perelhető vissza, azon túl 32 évig rendes birtokperrel, 32 évi békés és kizárólagos birtoklás után az ingatlan már nem perelhető vissza. Mindezen pereknél teljesen közömbös, hogy mező- vagy erdőgazdasági földekről van-e szó. Éppen ebben látunk az erdőbirtok kárára hátrányos és igazságtalan helyzetet.

Közismert dolog, hogy a mezőgazda minden esztendőben végez üzemi munkát gazdasága egész területén, az erdőgazda pedig csak vágásfordulónként 80—100 évenként, ill. ha rendszeresen végezhet előhasználatokat, 10—20 évenként kerül vissza üzemi munkájával az erdő ugyanazon területére. A mezőgazda tehát, ha szomszédja elszántott a földjéből, egy esztendőn belül rendes üzemi munkája során feltétlenül megfordulván azon a területen,